

3^ο ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ

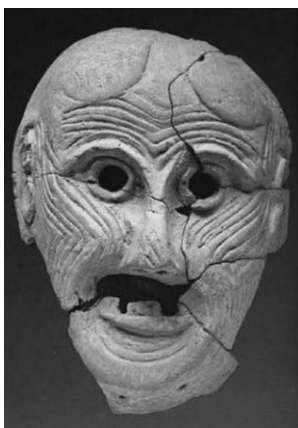
Σχολ. έτος: 2016-2017

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το αρχαίο θέατρο της Μαρώνειας και το αρχαίο θέατρο των Δελφών:

α) Η ιστορία των δύο μνημείων και η χρήση τους μέσα στους αιώνες

β) Κοινά χαρακτηριστικά και διαφορές

Υπεύθυνοι καθηγητές:

Ματίνα Ζαμπατέλη
Φιλολογος

Χουρμούζης Μαργαρίτης
Μαθηματικός

Μαρίνα Οικονόμου
Νομικός

Μαθητές/τριες:

Τάξη Β΄

Παπαδάκη Χριστίνα- Μαρία, Μαυρομάτη Μαρία, Μανωλιά Ζωή, Μπεκήρ Ντουϊγού Αδαμίδου Σοφία, Κιουρεξίδου Χαρά, Συνούδη Ασημίνα Τσιτηρίδου Δέσποινα, Ψαθά Ίλια, Φουτσιτζίδου Ειρήνη, Φραντζή Βιλεμίνη, Γιαννελάκη Πασχαλίνα, Μιχαλόπουλος Γεώργιος, Μουγκολιάς Βασίλης, Κουτσουμπέας Ιωάννης, Φαλαλάκης Νικόλαος, Χριστακάκης Βασίλειος, Αδαμίδης Ιωάννης, Βόλος Ιωάννης

Τάξη Α΄

Σαλάκη Χριστίνα, Σαλακίδου Γλυκερία, Πετροπούλου Χριστίνα-Αθανασία Στρόφαλη Γεωργία, Λύρατζη Ανθή, Παπαδημητρίου Εμμέλεια, Μαγγίρα Παρασκευή,

Κώστογλου Άννα, Νικολάου Αθανασία, Μπογκντάνη Ίντα, Νάκα Μαρία, Πεγιοπούλου Ηλιάννα, Πεταλωτή Αντωνία, Πασχάλη Στεφανία, Μπαλάση Ελευθερία, Πανταζίδου Ιωάννα, Πελτέκη Παναγιώτα, Προσαλέντης Κωνσταντίνος, Ξανθόπουλος Χαράλαμπος, Παπασάββας Σταύρος, Παναγιωτίδης Νικόλαος, Κυπριώτης Αναστάσιος, Μαρινέλης Χρήστος, Παπαγεωργίου Παναγιώτης.

Παιδαγωγικοί στόχοι του προγράμματος

Η γνώση της ιστορίας των δύο αρχαίων θεάτρων

Ο προβληματισμός για τον ρόλο των αρχαίων μνημείων στη σύγχρονη εποχή

Η ευαισθητοποίηση σε θέματα συντήρησης και προστασίας των αρχαίων μνημείων

Η αναγνώριση της προσφοράς του θεάτρου στην καλλιέργεια της αισθητικής αγωγής και της πολιτικής συνείδησης

Η ανάπτυξη καλλιτεχνικών δεξιοτήτων

Η ανάπτυξη της συνεργατικότητας μεταξύ των μαθητών

α) Η σημασία του θεάτρου στη ζωή των αρχαίων Ελλήνων

Το αρχαίο ελληνικό θέατρο, θεσμός της αρχαιοελληνικής πόλης-κράτους, αναπτύχθηκε στα τέλη της αρχαϊκής περιόδου και διαμορφώθηκε πλήρως κατά την κλασική περίοδο, κυρίως στην Αθήνα.

Στο πέρασμα από τον 6^ο στον 5^ο αιώνα π.Χ. οι Αθηναίοι πολίτες, αφού ανέτρεψαν

την τυραννία, χάρη στις μεταρρυθμίσεις του Κλεισθένη, απέκτησαν το δικαίωμα να συμμετέχουν ουσιαστικά στην πολιτική. Έτσι τίθενται οι βάσεις του δημοκρατικού πολιτεύματος. Η Αθήνα τον 5^ο π.χ αιώνα γίνεται το κέντρο και ο απόλυτος κυρίαρχος του

ελληνικού κόσμου. Διαθέτει στρατιωτική υπεροχή και ταυτόχρονα πρωτόγνωρη οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη. Γίνεται το σημείο αναφοράς των γραμμάτων και των τεχνών.

Το θέατρο δεν θα μείνει ανεπηρέαστο από τις εξελίξεις. Γίνεται χώρος διαλόγου, επικοινωνίας, προβληματισμού και αντιπαραθέσεων.

Συμβάλλει στη διαμόρφωση πολιτών με καλύτερη ενημέρωση, βαθύτερη σκέψη και πολιτική συνείδηση. Για αυτό είχε μία ιδιαίτερη παιδαγωγική αξία για τους πολίτες της Αρχαίας Αθήνας.

Η ίδια η πολιτεία, όπως ακριβώς επιδίωξε τη συμμετοχή των πολιτών στις πολιτικές δραστηριότητες, στις συνελεύσεις του δήμου, στα δικαστήρια, στη Βουλή, ωθούσε τους πολίτες στο θέατρο αναλαμβάνοντας τη διοργάνωση των θεατρικών παραστάσεων. Συγκεκριμένα, ανέθετε στους πλούσιους πολίτες την οικονομική ενίσχυση των θεατρικών παραστάσεων αλλά και ένα μέρος των δημοσίων χρημάτων δίνονταν στους φτωχούς για να πληρώνουν το εισιτήριό τους.

Τι συμβαίνει όμως σε πόλεις εκτός Αθηνών; Τον 5^ο π.Χ. αιώνα θεατρικές παραστάσεις πραγματοποιούνται σχεδόν αποκλειστικά στην Αθήνα στο πλαίσιο τριών, αρχικά, γιορτών προς τιμήν του Διονύσου, των εν Άστει ή Μεγάλων Διονυσίων, των Ληναίων και των κατ'Αγρούς ή Μικρών Διονυσίων και, αργότερα, των Ανθεστηρίων. Από τον 4^ο αιώνα π.Χ. και σε όλη τη διάρκεια της ελληνιστικής περιόδου η κατάσταση αλλάζει ριζικά. Το θέατρο γίνεται πανελλήνια μορφή τέχνης. Σταδιακά, το δράμα αποσυνδέεται από τη λατρεία του θεού και οι θεατρικές παραστάσεις πραγματοποιούνται πλέον με αφορμή ποικίλα πολιτικά γεγονότα, όπως ήταν οι βασιλικοί γάμοι.

Έτσι το θέατρο, έγινε απαραίτητος κοινωνικός θεσμός και κάθε πόλη, από τη Δύση και τις άλλοτε ελληνικές αποικίες στη Νότια Ιταλία και τη Σικελία, έως την Ανατολή και την ελληνιστικά βασίλεια της Ασίας, απέκτησε το δικό της

Το αρχαίο θέατρο στην Άσπενδο της Μ. Ασίας

θεατρικό οικοδόμημα.

Στα νεότερα χρόνια, από τον 19^ο αι. διάφοροι μελετητές καταλήγουν στο συμπέρασμα, ότι το αρχαίο θέατρο, εκτός από την αδιαμφισβήτητη καλλιτεχνική και παιδαγωγική του αξία, αποτελούσε και ένα τέλειο μέσο διάδοσης της κυρίαρχης ιδεολογίας. Το θέατρο, ως γνωστόν, ήταν για τους αρχαίους το σημαντικότερο μέσο παιδείας των Ελλήνων, που σημαίνει ότι μετέδιδε τις κυρίαρχες αξίες και την ιδεολογία των κυρίαρχων τάξεων της κοινωνίας. Στην πραγματικότητα, το αρχαίο θέατρο στην περίοδο της ακμής του, διαδραμάτιζε τον ρόλο που έχουν σήμερα τα ΜΜΕ ασκώντας είτε θετική

είτε αρνητική κριτική στην πολιτική εξουσία και διδάσκοντας ήθη και πρότυπα συμπεριφοράς.

Β) Η ταυτότητα των δύο μνημείων (χρονολόγηση, τοποθεσία, δομή)

Το αρχαίο θέατρο των Δελφών

Τοποθεσία: Το θέατρο των Δελφών βρίσκεται μέσα στο ιερό του Απόλλωνα και συγκεκριμένα στη βορειοδυτική γωνία του και στη συνέχεια του περιβόλου του. Βρίσκεται στην πιο ξεχωριστή θέση, αφού μοιάζει να αγναντεύει από ψηλά το μοναδικό τοπίο των Δελφών.

Χρονολόγηση: Οι αρχαιολόγοι έχουν διαφορετικές απόψεις σχετικά με το πότε ακριβώς χρονολογείται η κατασκευή του. Η πρώτη μορφή του θεάτρου δεν μας είναι γνωστή. Είναι πιθανό ότι οι θεατές κάθονταν σε ξύλινα καθίσματα ή απ' ευθείας στο έδαφος. Αργότερα, τον **4^ο αι. π.Χ.**, κτίστηκε το πρώτο πέτρινο θέατρο και ακολούθησαν πολλές επισκευές του. Η κατασκευή του λίθινου θεάτρου πρέπει να άρχισε στα ελληνιστικά χρόνια, **στο άμισό του 2^{ου} αι. π.Χ.** Φαίνεται όμως ότι οι εργασίες διακόπηκαν εξ αιτίας ενός σεισμού. Τη σημερινή του μορφή, με τη λιθόστρωτη ορχήστρα, τα λίθινα εδώλια και τη σκηνή, έλαβε κατά τους πρώιμους ελληνιστικούς χρόνους το **159-158 π.Χ.**, όταν ο βασιλιάς της Περγάμου Ευμένης Β΄ χρηματοδότησε τις κατασκευαστικές και επισκευαστικές εργασίες που έγιναν στο μνημείο. Το βασικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε για την οικοδόμησή του ήταν ο ασβεστόλιθος από τον Παρνασσό. Στα ρωμαϊκά χρόνια έγιναν κάποιες επιπλέον μετατροπές.

Δομή: Τα βασικά αρχιτεκτονικά του μέρη είναι το **κοίλο**, η **ορχήστρα** και η **σκηνή**. Το **κοίλο** του θεάτρου διαμορφώθηκε εν μέρει στο φυσικό έδαφος (στα βόρεια και δυτικά) και εν μέρει σε τεχνητή επίχωση (στα νότια και ανατολικά). Διαιρείται με το διάζωμα σε δύο ζώνες, από τις οποίες η ανώτερη έχει 8 σειρές εδωλίων και η κατώτερη 27. Οι δύο ζώνες χωρίζονται με ακτινωτές κλίμακες, σε 6 κερκίδες η επάνω και σε 7 η κάτω, συνολικής χωρητικότητας 5.000 θεατών. Η πεταλοειδής **ορχήστρα** πλαισιώνεται από αποχετευτικό αγωγό, ενώ το πλακόστρωτο δάπεδό της και το θωράκιο, προς την πλευρά του κοίλου, ανήκουν στους ρωμαϊκούς χρόνους. Στους τοίχους των παρόδων είναι εντοιχισμένες απελευθερωτικές επιγραφές, που το κείμενό τους, όμως, έχει χαθεί λόγω της φθοράς που έχει υποστεί η επιφάνεια των λιθοπλίνθων. Από τη **σκηνή** σώζονται μόνο τα θεμέλια. Φαίνεται ότι χωριζόταν σε δύο μέρη, το προσκήνιο και την κυρίως σκηνή. Τον 1ο αιώνα μ.Χ. η πρόσοψη του προσκηνίου διακοσμήθηκε με ζωφόρο, στην οποία απεικονίζονταν οι άθλοι του Ηρακλή.

Το αρχαίο θέατρο της Μαρώνειας

Τοποθεσία: Το αρχαίο θέατρο της Μαρώνειας οικοδομήθηκε στις πλαγιές μιας μικρής ρεματιάς στους πρόποδες του Ισμάρου, στο ανατολικό άκρο της πόλης, κοντά στο νοτιοανατολικό σκέλος της οχύρωσης. Οι χαμηλές πλαγιές που διακόπτονται από ρεματιές είναι χαρακτηριστικό στοιχείο του αναγλύφου της αρχαίας πόλης και η επιλογή της θέσης, ενδεχομένως, να αποτελούσε την προσφορότερη λύση από την άποψη της ακουστικής και της θέας προς το Θρακικό πέλαγος. Αξίζει να σημειωθεί ότι έχει εξαιρετική ακουστική. Δεν είναι τυχαίο ότι η θέση όπου βρίσκεται κτισμένο λέγεται ακόμη και σήμερα «Καμπάνα».

Χρονολόγηση: Το θέατρο χρονολογείται στην Ελληνιστική περίοδο, αλλά είχε εκτεταμένη χρήση και στη Ρωμαϊκή εποχή. Αποκαλύφθηκε μετά από ανασκαφές στο τέλος της δεκαετίας του 60 και παρουσιάζει δύο οικοδομικές φάσεις. Η πρώτη οικοδομική φάση ξεκινά στην Ελληνιστική εποχή στην οποία η ορχήστρα περιλάμβανε πατημένο χώμα μαζί με ένα σύστημα αποχετευτικού αγωγού το οποίο απομάκρυνε τα όμβρια ύδατα. Στη Ρωμαϊκή εποχή έχουμε τη δεύτερη φάση όπου το θέατρο μετασκευάστηκε σε αρένα.

Δομή

Ελληνιστική περίοδος

Το κοίλο διαιρείται από οκτώ ακτινωτές κλίμακες σε εννέα κερκίδες. Αρχικά, οι κλίμακες ήταν δέκα, αλλά οι δύο ακραίες καθώς και οι τοίχοι έχουν καταστραφεί. Μόνο τρεις σειρές έχουν διασωθεί. Ανιχνεύτηκαν ανασκαφικά τουλάχιστον δέκα σειρές εδωλίων, ενώ δε διαπιστώθηκε η ύπαρξη διαζώματος στο ψηλότερο τμήμα του θεάτρου. Υπολογίζεται, όμως, ότι είχε τουλάχιστον διπλάσιες σειρές εδωλίων χωρητικότητας 2.500-3.000 περίπου θεατών. Κάτω από την πρώτη σειρά εδωλίων σώζεται ένας συνεχής αναβαθμός για τα πόδια των θεατών. Στην ελληνιστική φάση

τρίλιθες μαρμάρινες προεδρίες ήταν τοποθετημένες μπροστά στην πρώτη σειρά εδωλίων. Καμιά από αυτές δεν βρέθηκε στη θέση της. Οι σωζόμενοι άβακες της αρένας του θεάτρου στηρίζονται σε πλάκες. Οι πλάκες αυτές είναι μαρμάρινες και έχουν καμπύλο πρόσωπο που παρουσιάζει φθορά από

έκθεση στο περιβάλλον και ένα μέρος του έχει υποστεί φθορά λόγω χρήσης. Η συνολική ακτίνα της ορχήστρας συμπεριλαμβανομένου του διαζώματος έφτανε τα 9.95 μ. Ο ημικυκλικός αποχετευτικός αγωγός που συγκέντρωνε τα νερά της βροχής από το κοίλο και την ορχήστρα έχει πολύ επιμελημένη κατασκευή με πολύ ανθεκτικό υλικό. Οι λιθόπλινθοι του πυθμένα και των πλευρών του αγωγού ήταν μαρμάρινες και πάνω εντοπίζονται χαραγμένοι σταυροί και ευθείες γραμμές που ορίζουν την κυκλική χάραξη του κοίλου και τις διευθύνσεις των τοίχων των παρόδων. Ο κεντρικός αποθηκευτικός αγωγός είναι, επίσης, κατασκευασμένος από μαρμάρινες λιθοπλίνθους για αντοχή και ανθεκτικότητα. Οι αναλημματικοί τοίχοι των παρόδων δεν έχουν διασωθεί και για τη μορφή τους δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία. Από τη σκηνή των Ελληνιστικών χρόνων δεν έχουν εντοπισθεί αρχιτεκτονικά κατάλοιπα.

Ρωμαϊκή περίοδος

Κατά τη ρωμαϊκή μετασκευή του θεάτρου προκειμένου να αυξηθεί ο διαθέσιμος χώρος της ορχήστρας για την μετατροπή της σε αρένα αποσυναρμολογήθηκαν οι

προεδρίες , ο βατήρας, οι καλυπτήριες πλάκες του αγωγού και οι πλάκες του διαδρόμου. Πιθανότατα η μετασκευή έγινε αφού είχε προηγηθεί μια μεγάλη καταστροφή του θεάτρου από το ρέμα που διχοτομεί.

γ) Η χρήση των μνημείων από την εποχή της οικοδόμησής τους μέχρι σήμερα.

Η χρήση του αρχαίου θεάτρου των Δελφών από την εποχή της οικοδόμησής του μέχρι σήμερα.

Στο θέατρο των Δελφών διεξάγονταν οι αγώνες φωνητικής και ενόργανης μουσικής, με σκηνικό την κοιλάδα του Πλειστού και το όρος της Κίρφης, στο πλαίσιο των Πυθίων και άλλων θρησκευτικών εορτών και τελετουργιών. Η σημασία των εορτών αυτών προσδίδει στο θέατρο των Δελφών πνευματική και καλλιτεχνική αξία ισότιμη με την αθλητική ιδέα που συμβολίζει το αρχαίο στάδιο της Ολυμπίας.

Οι μουσικοί αγώνες των Πυθίων τελούσαν υπό την προστασία των Μουσών και ήταν μία από τις μεγαλύτερες γιορτές προς τιμήν του Απόλλωνα Μουσαγέτη.

Διεξάγονταν την τέταρτη μέρα των Πυθικών εορτών , ενώ συμπεριλαμβάνονταν και παραστάσεις τραγωδίας και κωμικοί χοροί. Το θέατρο φιλοξενούσε επίσης τους αγώνες των Σωτηρίων, προς τιμήν του Διός Σωτήρος και του Απόλλωνος. Αρχικά περιλάμβαναν αποκλειστικά μουσικούς αγώνες, που διεξάγονταν ετησίως. Στην συνέχεια στα μέσα του 3ου αι. αναδιοργανώθηκαν κατά το πρότυπο των Πυθίων, μετατράπηκαν σε πανελλήνιους αγώνες τετραετούς περιοδικότητας και εμπλουτίστηκαν με γυμνικούς και ιππικούς αγώνες.

Το θέατρο φαίνεται ότι εγκαταλείφθηκε στο τέλος της ρωμαϊκής εποχής· παρόλα αυτά διατηρήθηκε σε καλή κατάσταση μέχρι τον 15^ο αι. μ.Χ, πράγμα που προκύπτει από τις περιγραφές ευρωπαϊών περιηγητών. Τους επόμενους αιώνες θάφτηκε κάτω από σωρούς χώματος και ερειπώθηκε. Αξίζει να αναφερθεί ότι στο σημείο όπου βρίσκονταν το θέατρο και το ιερό του Απόλλωνα χτίστηκε ένα χωριό, το Καστρί.

Στο διάστημα από το 1892 – 1903 ανασκαφές Γάλλων αρχαιολόγων αποκάλυψαν ξανά το αρχαίο θέατρο των Δελφών.

Σήμερα το αρχαίο θέατρο των Δελφών λειτουργεί ως μνημείο.

Η χρήση του αρχαίου θεάτρου της Μαρώνειας από την εποχή της οικοδόμησής του μέχρι σήμερα

Το θέατρο της Μαρώνειας κατασκευάστηκε στην ελληνιστική εποχή, αλλά έχει υποστεί μετασκευές κατά την διάρκεια των ρωμαϊκών χρόνων. Την ίδια περίοδο προστέθηκε στο θέατρο σειρά θωρακίων για να προστατεύονται οι θεατές κατά την διάρκεια των θηριομαχιών που πραγματοποιούνταν εκεί. Ακόμα, από το θέατρο

περνούσε χειμάρρος και έτσι κατασκευάστηκε αγωγός που συγκέντρωνε τα νερά του χειμάρρου και κατέληγε κάτω από την σκηνή όπου έχυνε και τα νερά στο πίσω μέρος της.

Το αρχαίο θέατρο της Μαρώνειας βρισκόταν σε συνεχή χρήση από την ελληνιστική εποχή μέχρι τον 4 αι. μ.Χ. Στην παλαιοχριστιανική εποχή η χρήση του μειώνεται έτσι σηματοδοτείται το τέλος λειτουργίας του μνημείου, το οποίο στους επομένους αιώνες μετατρέπεται σε νεκροταφείο.

Κατά τη ρωμαϊκή φάση, επίσης, επεκτάθηκε η ορχήστρα και αφού οι τιμητικές θέσεις έχουν αφαιρεθεί το θέατρο μετατράπηκε σε αρένα, ενώ προστέθηκε προστατευτικό θωράκιο με κιγκλιδώματα που ήταν απαραίτητα για την ασφάλεια των θεατών.

Τα υστερορωμαϊκά χρόνια, το θέατρο λειτουργούσε, αλλά αποκλειστικά ως αρένα. Σώζονται τμήματα του θωρακίου της αρένας και ο τοίχος που έφραζε την δυτική πάροδο.

Σήμερα χρησιμοποιείται ως μνημείο και πραγματοποιούνται εκεί παραστάσεις.

δ) Σημερινή εικόνα – Ιστορικό σύγχρονων χρήσεων

Θέατρο Δελφών

Η σημερινή μορφή του θεάτρου ανάγεται στους πρώιμους ρωμαϊκούς χρόνους (1ος αι. μ.Χ.). Με την επικράτηση του Χριστιανισμού η χρήση της θεατρικής εγκατάστασης υποβιβάστηκε εξαιτίας της ιδιαίτερης σημασίας της για τις ειδωλολατρικές κοινωνίες του παρελθόντος.

Από τα αρχιτεκτονικά μέρη του θεάτρου διατηρούνται σήμερα καλύτερα το κοίλο και η ορχήστρα. Αν και έχουν διενεργηθεί εργασίες συντήρησης του μνημείου, οι φθορές του ως επί το πλείστον δεν έχουν αποκατασταθεί, ενώ πολλά αρχιτεκτονικά μέλη του (εδώλια και δόμοι παρόδων) βρίσκονται διάσπαρτα σε όλη την έκταση του Δελφικού Ιερού. Το κοίλο παρουσιάζει φαινόμενα καθιζήσεων, ενώ έντονο είναι και

το φαινόμενο των επιφανειακών απολεπίσεων και ρηγματώσεων των λίθων, που οδηγούν σε απώλεια μεγαλύτερων τμημάτων του ασβεστολιθικού υλικού.

Είναι το πρώτο αρχαίο θέατρο της Ελλάδας στο οποίο παρουσιάστηκε ξανά, ύστερα από αιώνες, έργο αρχαίας τραγωδίας. Συγκεκριμένα με πρωτοβουλία του ποιητή Άγγελου Σικελιανού και της συζύγου του Εύας Πάλμερ αναβίωσαν **οι Δελφικές Γιορτές** με στόχο την αναβίωση του αρχαίου θεάτρου αλλά και την

πραγματοποίηση του ονείρου τους να ξαναγίνουν οι Δελφοί «κέντρο του κόσμου» και να αποτελέσουν ένα σύμβολο παγκόσμιας συμφιλίωσης. Το 1927 στο πλαίσιο των Πρώτων Δελφικών Γιορτών πραγματοποιήθηκε η παράσταση «**Προμηθέας Δεσμώτης**». Τρία χρόνια αργότερα, στη διάρκεια των Δεύτερων Δελφικών Γιορτών, τον Μάιο του 1930, το θέατρο φιλοξένησε την παράσταση των **Ικέτιδων** του Ευριπίδη. Από τότε μέχρι σήμερα το θέατρο έχει φιλοξενήσει λίγες θεατρικές παραστάσεις και μουσικές εκδηλώσεις από τις οποίες η πιο πρόσφατη πραγματοποιήθηκε το 2012.

Το θέατρο χρησιμοποιείται σπάνια, κυρίως για λόγους προστασίας. Τον 20ό αιώνα το θέατρο υπέστη φθορές κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και του Εμφυλίου, αλλά και στους μεταγενέστερους χρόνους από ισχυρές σεισμικές δονήσεις που προκάλεσαν την αποκόλληση βράχων από τις Φαιδριάδες. Οι αναστηλωτικές εργασίες στο θέατρο συνεχίζουν να γίνονται μέχρι σήμερα. Το αρχαίο θέατρο των Δελφών καθώς και ολόκληρος ο αρχαιολογικός χώρος των Δελφών έχουν αναγνωρισθεί από την ΟΥΝΕΣΚΟ ως Μνημεία Παγκόσμιας πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Σημερινή εικόνα – Ιστορικό σύγχρονων χρήσεων θεάτρου Μαρώνειας

Το **αρχαίο θέατρο της Μαρώνειας** αποκαλύφθηκε μετά από ανασκαφές που ξεκίνησαν το 1981 από τη 10^η Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων. Την επόμενη χρονιά ανακαλύφθηκαν η ορχήστρα και σειρές καθισμάτων. Οι ανασκαφές διακόπηκαν το 1994 για να ξεκινήσουν ξανά το 2000, με υπεύθυνη την αρχαιολόγο Χρύσα Καραδήμα. Η αποκατάστασή του, που ξεκίνησε το 2005, έγινε στη ρωμαϊκή φάση. Για την αναστήλωση του θεάτρου χρησιμοποιήθηκε υλικό που προέρχεται από την ίδια περιοχή με το αρχαίο υλικό του θεάτρου. Το καλοκαίρι του 2009 ολοκληρώθηκαν τα έργα αποκατάστασης και δόθηκαν οι πρώτες παραστάσεις έπειτα από χιλιάδες χρόνια σιωπής!

Έτσι, **στις 29 Αυγούστου 2009** το αρχαίο θέατρο της Μαρώνειας άνοιξε τις πύλες του για το κοινό, 23 αιώνες μετά την τελευταία του παράσταση. Πρώτη «οικοδέσποινα» στη νέα θεατρική του εποχή υπήρξε η **Λυδία Κονιόρδου**, η οποία παρουσίασε **μονολόγους της Ηλέκτρας** από τις ομώνυμες τραγωδίες του Ευριπίδη και του Σοφοκλή, καθώς και από τις **«Χοηφόρες»** του Αισχύλου.

Στις 18 Ιουλίου 2010 το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Κομοτηνής ξεκινάει από τη Μαρώνεια την καλοκαιρινή του δραστηριότητα με το έργο του **Heinrich von Kleist «Η Δικαιοσύνη του Kohlhaas»**.

Στις 29 Αυγούστου 2010 το αρχαίο θέατρο της Μαρώνειας ξαναζωντάνεψε για να φιλοξενήσει την Άννα Παπαγιαννάκη σε μουσική παράσταση.

Στις 21 Ιουνίου 2011, μαθητές της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης παρουσίασαν, σε σχετική εκδήλωση, αποσπάσματα από αρχαία δράματα. Συγκεκριμένα, στο 1^ο μέρος παρουσιάστηκε το έργο ο **«Κύκλωπας»** του **Ευριπίδη**, σε διασκευή Γ. Βουλτσιδίδη από τα δημοτικά σχολεία Σαπών και Ξυλαγανής. Πρόκειται για το μοναδικό σατυρικό δράμα που σώζεται στην αρχαία ελληνική γραμματεία. Στο 2^ο μέρος, το 2^ο δημοτικό σχολείο Κομοτηνής παρουσίασε ένα απόσπασμα από τη **«Μήδεια»**. Το 3^ο μέρος περιλάμβανε την **«Αντιγόνη»** και

την «**Ηλέκτρα**» του **Σοφοκλή**, που παρουσιάστηκαν από το γυμνάσιο και το λύκειο Ξυλαγανής. Τέλος, το Γυμνάσιο και το λύκειο Σαπών παρουσίασαν τις «**Τρωαδίτισσες**» του **Ευριπίδη**.

Στις 10 Ιουλίου 2011 ο Παντελής Παυλίδης παρουσίασε τη μουσική παράσταση «**Η Νίκη των ήχων στους αιώνες**». Συντελεστές: Παν. Καπερνέκα: τραγούδι, βαλίχα, αυλός, μανδούρα. Αρετή Μίγγου: κρουστά, Θεοδώρα Παυλίδου: τραγούδι, κίνηση, Παντελής Παυλίδης: αρχαία λύρα, πόντου και αιγιοπελαγίτικη λύρα. Λάμπης Ξυλούρης: λαούτο. Συμμετείχαν οι Μωμόγεροι Θρυλορίου ΚΥΤΙΓΟΤΣΑΣ. Απήγγειλε ο Νίκος Μαστρογιαννίδης.

Στις 4 Σεπτεμβρίου 2011: Ο κορυφαίος Έλληνας φιλόλογος **Δημήτρης Μαρωνίτης** κλείνοντας την αυλαία του 1^{ου} Φεστιβάλ Μαρώνειας- Σαπών διάβασε αποσπάσματα από τη νέα μετάφραση της **Ιλιάδας**, που φέρει την υπογραφή του. Μαζί του εμφανίστηκε μία από τις σημαντικότερες ηθοποιούς της γενιάς της, η **Λυδία Φωτοπούλου**, σε σκηνοθεσία Θοδωρή Γκόνη με τη συμμετοχή μουσικών. Η εκδήλωση έγινε με την υποστήριξη του Μεγάρου Μουσικής σε συνεργασία της κίνησης πολιτών «Διάζωμα».

6 Αυγούστου 2014: Ο Δήμος Αβδελιώδης και η Όλια Λαζαρίδου παρουσιάζουν το γραμμένο το 1826 έργο του Διονυσίου Σολωμού «**Η γυναίκα της Ζάκυθος**» σε θεατρική προσαρμογή του Δήμου Αβδελιώδη.

Η παράσταση ήταν αποτέλεσμα της συνεργασίας του Φεστιβάλ Αθηνών – Επιδαύρου, του σωματείου «Διάζωμα» και της ΙΘ΄ Εφορείας Προϊστορικών & Κλασικών Αρχαιοτήτων

Ήταν **1 Αυγούστου 2015** όταν ο **Παντελής Παυλίδης** παρουσίασε στο αρχαίο θέατρο της Μαρώνειας τη μουσική παράσταση «**Αιώνες γαλάζιων ανέμων**».

Στις 21 Αυγούστου του ίδιου έτους παρουσιάστηκε ο **Προμηθέας Δεσμώτης του Αισχύλου**, από το Τμήμα Ενηλίκων του Εργαστηρίου Θεατρικής Παιδείας του ΔΗΠΕΘΕ Κομοτηνής, σε σκηνοθεσία Άνας Μαχαιροπούλου.

Και στις **28 Αυγούστου 2015** η **Σαβίνα Γιαννάτου** και οι **PRIMAVERA EN SALONICO** παρουσίασαν την παράσταση **«Από τη Θεσσαλονίκη στα λιμάνια της Μεσογείου»**.

Στις **9 Ιουλίου 2016** έγινε στο αρχαίο θέατρο της Μαρώνειας η επίσημη έναρξη του 6^{ου} φεστιβάλ Μαρώνειας- Σαπών με τη χορωδιακή συνάντηση του **ΕΥΜΟΛΠΟΥ** Κομοτηνής και της Μικτής Χορωδίας του Συλλόγου Φίλων Μουσικής Καβάλας.

Στις **6 Αυγούστου 2016** και στο πλαίσιο του 6^{ου} φεστιβάλ Μαρώνειας-Σαπών, οι **String Demons (Δαίμονες των Εγχόρδων)**, Κώστας και Λυδία Μπουντούνη πρόσφεραν στους τυχερούς θεατές που γέμισαν τον ιερό χώρο ένα μοναδικό «συμφωνικό πανηγύρι» με ήχους ροκ, χεβι μέταλ, παραδοσιακούς και εκκλησιαστικούς.

Τέλος, στις **20 Αυγούστου 2016** το αρχαίο θέατρο της Μαρώνειας υποδέχθηκε τους **«Γαλάτες»**, του εργαστηρίου θεατρικής παιδείας του ΔΗΠΕΘΕ Κομοτηνής, όπως τους φαντάστηκε και τους «κατέγραψε» ο Κομοτηναίος συγγραφέας Χρήστος Χαρτοματσίδης, μέσα στα τέσσερα θεατρικά μονόπρακτά του, που απαρτίζουν το κύριο σώμα του θεατρικού κειμένου. Η παράσταση ολοκληρώθηκε από τον «αυθεντικό» Ιρλανδό συγγραφέα Τζακ Χαρτ, που επίσης «χάρισε» στην πόλη μας, ένα θεατρικό μονόπρακτο. Πρόκειται για μία παράσταση, που, όπως εξήγησε ο κ. Χαρτοματσίδης ξεκίνησε με πρωτοβουλία του μουσικού κ. Γιώργου Ευφραϊμίδη, στη βάση των κοινών στοιχείων μεταξύ κέλτικης και θρακιώτικης μουσικής, όμως δεν σταμάτησε εκεί, αλλά πήγε ένα βήμα παρακάτω παρουσιάζοντας επί σκηνής τα κοινά στοιχεία μεταξύ της κελτικής και αρχαιοελληνικής παράδοσης μέσω δύο αρχαιοελληνικών και τριών κελτικών μύθων.

ε) Περιβάλλον χώρος

Περιβάλλον χώρος Θεάτρου Δελφών

Τα σημαντικότερα μνημεία που μπορεί να δει κανείς στον περιβάλλοντα χώρο του αρχαίου θεάτρου των Δελφών είναι τα εξής:

1. **Ο Ναός του Απόλλωνα.** Ο ναός, το σημαντικότερο μνημείο του ιερού του Απόλλωνα στους Δελφούς, βρισκόταν σε περίοπτη και κεντρική θέση μέσα στο τέμενος. Στο ναό στεγάζονταν τα αγάλματα και τα αφιερώματα προς τον θεό, αλλά εδώ γίνονταν και οι ιεροτελεστίες που είχαν σχέση με τη λατρεία, η σπουδαιότερη από τις οποίες ήταν η διαδικασία της μαντείας. Στο ναό υπήρχε και το «χρησιμογραφείο», όπου φυλάσσονταν τα αρχεία και οι κατάλογοι των Πυθιονικών.

2. **Η Ιερά Οδός.** Έτσι ονομαζόταν το μονοπάτι που οδηγούσε από την είσοδο του τεμένους του Απόλλωνα μέχρι τον επιβλητικό ναό. Ήταν ο βασικός ιστός του ιερού και είχε πομπικό-τελετουργικό χαρακτήρα, αφού διευκόλυνε την κίνηση των προσκυνητών και των επισκεπτών του ιερού χώρου. Οι θεοπρόποι, όπως λέγονταν όσοι έρχονταν στους Δελφούς για να ζητήσουν χρησμό, ακολουθούσαν την Ιερά οδό την 9η κάθε μήνα, ώστε να λάβουν σειρά προτεραιότητας για τη «μαντεϊάν» της Πυθίας, αφού προηγουμένως θυσίαζαν στο μεγάλο βωμό, που βρισκόταν στο ψηλότερο σημείο της οδού. Η Ιερά οδός ήταν ανηφορική και διέσχιζε το ιερό οφιοειδώς, σε μήκος περίπου 200 μέτρων, φθάνοντας ως το κέντρο του, μπροστά από τον μνημειώδη βωμό. Πλαισιωνόταν από αγάλματα, εξέδρες και θησαυρούς, όπως λέγονταν τα κτήρια όπου τοποθετούνταν τα αφιερώματα των πόλεων.

3. **Η Κασταλία Πηγή.** Αποτελούσε την ιερή πηγή των Δελφών και το νερό της διαδραμάτιζε σημαντικό ρόλο στη λατρεία και στη λειτουργία του ιερού και του μαντείου. Εκεί πλενόταν η Πυθία, οι ιερείς και το προσωπικό του ναού, ενώ με το νερό της καθάριζαν και τον ναό του Απόλλωνα.

4. **Το Αρχαίο Στάδιο.** Είναι από τα καλύτερα διατηρημένα μνημεία του είδους. Βρίσκεται βορειοδυτικά του θεάτρου, στο ψηλότερο σημείο επάνω από το ιερό του Απόλλωνα και την πόλη των Δελφών.

Όπως και στην αρχαιότητα, στην είσοδό του οδηγεί και σήμερα ένα ανηφορικό μονοπάτι, που ξεκινάει από την αριστερή πάροδο του θεάτρου. Το στάδιο είναι στενά δεμένο με την ιστορία των πανελλήνιων Πυθικών αγώνων, αφού εδώ διεξάγονταν τα αθλητικά αγωνίσματα. Η αρχική διαμόρφωσή του χρονολογείται στον 5ο αι. π.Χ., όπως μαρτυρεί η επιγραφή που βρέθηκε εντοιχισμένη στο νότιο αναλημματικό τοίχο του.

5. **Το Γυμνάσιο.** Στην απότομη κατωφέρεια του εδάφους, που σχηματίζεται ανάμεσα στην Κασταλία κρήνη και στο τέμενος της Αθηνάς Προναίας, σώζονται τα ερείπια του γυμνασίου των Δελφών. Πρόκειται για ένα από τα πληρέστερα συγκροτήματα της αρχαιότητας, που περιλάμβανε το γυμνάσιο, την παλαίστρα και λουτρικές εγκαταστάσεις. Η οικοδόμησή

του ανάγεται στον 4ο αι. π.Χ., ωστόσο δέχθηκε διάφορες μετατροπές και επισκευές κατά τη διάρκεια των αιώνων και η χρήση του συνεχίσθηκε μέχρι και τα ρωμαϊκά χρόνια, όταν προστέθηκαν τα θερμά λουτρά. Αρχικά χρησιμοποιήθηκε αποκλειστικά για την προπόνηση των αθλητών. Στο γυμνάσιο γινόταν η προπόνηση των ελαφρών αθλημάτων και στην παλαίστρα των βαρέων αθλημάτων, της πάλης, της πυγμής και του παγκρατίου. Αργότερα, στην ελληνιστική εποχή, μετατράπηκε σε χώρο για την

πνευματική καλλιέργεια των πολιτών, όπου έδιναν διαλέξεις ρήτορες, σοφιστές, φιλόσοφοι και ποιητές.

6. **Ο Θησαυρός των Αθηναίων.** Πρόκειται για μικρό, δωρικού ρυθμού κτίσμα κατασκευασμένο από παριανό μάρμαρο με τη μορφή ναΐσκου «εν παραστάσει», όπως οι περισσότεροι θησαυροί. Ήταν από τα πιο σπουδαία και εντυπωσιακά κτίσματα του τεμένους του Απόλλωνα. Δέσποζε επάνω στην Ιερά οδό, αμέσως μετά την πρώτη προς βορρά στροφή της, δίπλα στο βουλευτήριο της

πόλης των Δελφών και απέναντι από τους θησαυρούς των Κνιδίων και των Συρακουσίων. Το μικρό αυτό κτίσμα ήταν ένα είδος θησαυροφυλάκιου της Αθήνας, στο οποίο φυλάσσονταν τρόπαια από σημαντικές πολεμικές νίκες της πόλης και άλλα αντικείμενα που είχαν αφιερωθεί στο ιερό. Ο θησαυρός οικοδομήθηκε από την αθηναϊκή δημοκρατία στα τέλη του 6ου ή στις αρχές του 5ου αι. π.Χ. Μάλιστα, θεωρείται το μνημείο που εκφράζει την επικράτηση των δημοκρατικών στην Αθήνα και την εκδίωξη των τυράννων. Σύμφωνα με μία άλλη ερμηνεία, η οποία στηρίζεται κυρίως στην περιγραφή του περιηγητή Πausανία και στην επιγραφή που σώζεται στην πρόσοψη της νότιας κρηπίδας, ο θησαυρός οικοδομήθηκε σε ανάμνηση της απόκρουσης του περσικού κινδύνου μετά τη μάχη στο Μαραθώνα το 490 π.Χ.

Περιβάλλον χώρος θεάτρου Μαρώνειας

Ιερό του Διονύσου. Ο περιβάλλον χώρος της Μαρώνειας είναι πλούσιος σε αρχαιολογικά ευρήματα. Κυρίως στα μέσα του 20^{ου} αιώνα σπουδαίοι αρχαιολόγοι όπως ο Ε. Πεντάζου και η Η. Αναγνωστοπούλου-Χατζηπολυχρόνη με ανασκαφές βρήκαν εκτεταμένο συγκρότημα αρκετών κτηρίων με δημόσιο χαρακτήρα γύρω από το θέατρο. Σημαντική βέβαια ανασκαφή υπήρξε το Ιερό του Διονύσου και κτήρια βόρεια και νότια από αυτό. Στο Ιερό αυτό βρέθηκε **πήλινο προσωπείο του Διονύσου**, το οποίο εκτίθεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Κομοτηνής.

Όσον αφορά τον ναό του Διονύσου βρέθηκε στην ανατολική όχθη του Ρέματος της Καμπάνας, 200μ περίπου ΒΔ του θεάτρου και είχε κατασκευαστεί τον 4^ο αιώνα π.Χ. Είναι γνωστό ότι η λατρεία του Διονύσου είχε εξέχουσα θέση στη Μαρώνεια, όπως επιβεβαιώνεται από τα νομίσματα της πόλης. Το κτήριο είχε θεμελιωθεί πάνω σε βραχώδες έδαφος με προσανατολισμό ΒΔ-ΝΑ. Πρόκειται για ένα μεγάλο ορθογώνιο κτίσμα που αποτελείται από πρόδομο, σηκό και βοηθητικούς χώρους προσκολλημένους κατά μήκος της βόρειας και της δυτικής πλευράς του. Στην δεκαετία του 1980 εντοπίστηκαν τα υπόλοιπα οικοδομήματα που αποτελούν το συγκρότημα του ιερού του Διονύσου.

Το βόρειο κτήριο που αποκαλύφθηκε στην ίδια περιοχή ανασκάφτηκε στα 1982 και 1986-1987. Είναι ένα μεγάλο ορθογώνιο οικοδόμημα, σε απόσταση 21 μέτρα βόρεια και παράλληλα προ τον ναό του Διονύσου. Η κάτοψη του κτηρίου παραπέμπει σε μια μεγάλη πολυτελή οικία με τους εσωτερικούς της χώρους διατεταγμένους γύρω από μια κεντρική αυλή. Για την κατασκευή του είχε χρησιμοποιηθεί οικοδομικό υλικό που ήταν άφθονο στην περιοχή και από την ανωδομή του έχουν διασωθεί μόνο θραύσματα από τα κονιάματα λευκού και κόκκινου χρώματος. Τα ευρήματα στην πλειονότητά τους χρονολογούνται στον 4^ο και στον 3^ο αιώνα π.Χ.

Το νότιο κτήριο ανασκάφθηκε στα 1986-1987 σε απόσταση 7 μέτρα νότια από τον ναό του Διονύσου. Πρόκειται για το βόρειο τμήμα ενός κτηρίου, παράλληλο με τον ναό. Από τα έξι συνολικά δωμάτια αποκαλύφθηκαν δύο σε όλη τους την έκταση. Ο τρόπος κατασκευής του κτηρίου και το οικοδομικό υλικό που είχε χρησιμοποιηθεί ήταν παρόμοιο με εκείνο του προηγούμενου κτηρίου. Όλα τα ευρήματα της ανασκαφής δίνουν την εικόνα ενός λατρευτικού χώρου με παρουσία γυναικείων θεοτήτων όπως η Μητέρα των Θεών και η Αφροδίτη, που συνδυάζεται με τη λατρεία του Διονύσου αλλά και του Ηρακλή. Το κτήριο βρισκόταν σε λειτουργία από τον 4^ο αιώνα π.Χ. έως τις αρχές του 2^{ου} π.Χ. , όταν καταστράφηκε κι εγκαταλείφθηκε.

Το τελευταίο από τα οικοδομήματα που αποκαλύφθηκαν στην περιοχή, το ΝΑ κτήριο , βρισκόταν στη συνέχεια του προηγούμενου κτηρίου προς τα ανατολικά και σε απόσταση 4,7 μ. από αυτό. Η ανασκαφή που έγινε εκεί το 1987 αποκάλυψε σε μήκος 29μ. το βόρειο τμήμα ενός μεγάλου οικοδομήματος με διαδοχικούς χώρους και προσανατολισμό προς τα ΝΔ. Η ανασκαφή του δεν έχει ολοκληρωθεί.

Η εικόνα που αποκομίζουμε από την ανασκαφή του συγκροτήματος είναι ότι πρόκειται για ιδιαίτερα σημαντικά κτήρια στο κέντρο της πόλης, κοντά στο θέατρο

που βρισκόταν σε λειτουργία τον 4^ο αι. π.Χ. και εγκαταλείφθηκαν γύρω στις αρχές του 2^{ου} αι. π.Χ.

Δυτικό Τείχος Αρχαίας Πόλης (4ος αι. Π.Χ.)

Στα 4 χλμ. πάνω στο δρόμο Μαρώνειας – Αγίου Χαραλάμπους, αριστερά, δίπλα στο δρόμο, θα δει ο επισκέπτης τμήμα του δυτικού τείχους της αρχαίας πόλης (4ος αι. π.Χ.), ενώ ένα

τοπογραφικό διάγραμμα τοποθετημένο στον ίδιο χώρο ενημερώνει για το μέγεθός της. Στην κορυφή του 'Ισμαρου «Άγιος Αθανάσιος»

(ύψóm. 678 μ.) υπάρχουν απομεινάρια της ακρόπολης και των κατά διαστήματα ενισχυτικών πύργων της. Τα πιο καλοδιατηρημένα τμήματα των δύο μακρών τειχών, που κατεβαίνουν από την ακρόπολη ως το λιμάνι, σώζονται μέχρι 2 μ. ύψος.

Αρχαίο Ψηφιδωτό Δάπεδο

Στα 4,7 χλμ. του ίδιου δρόμου, πινακίδα πάλι στα αριστερά του δρόμου, οδηγεί

μόλις σε 30 μ. στο σπουδαίο χρωματιστό ψηφιδωτό δάπεδο αρχαίας κατοικίας του 3ου αι. π.Χ.. Είναι το δάπεδο του ανδρώνα μεγάλης κατοικίας, της οποίας έχουν εντοπισθεί

και άλλοι χώροι

Πρόπυλο Ρωμαϊκής Εποχής

Στο τέρμα αυτού του δρόμου, δεξιά πριν από το λιμάνι του Αγίου Χαραλάμπους οι ανασκαφικές έρευνες έχουν φέρει στο φως ένα

μνημειώδες πρόπυλο ρωμαϊκής εποχής. Το πρόπυλο, χτισμένο με γωνιόλιθους από μάρμαρο της περιοχής, μάλλον οδηγούσε στην αγορά της πόλης και χτίστηκε από τον αυτοκράτορα Αδριανό, ο οποίος επισκέφθηκε τη Μαρώνεια το 124 – 125 μ. Χ. Στην ίδια θέση έχουν βρεθεί ερείπια καταστημάτων και αποθηκών βυζαντινής εποχής.

Μαρμαρίτσα – Σύναξη

Στα 4,4 χλμ από τη Μαρώνεια προς τα νότια ενδιαφέρουσα διαδρομή σε χωματόδρομο οδηγεί στη Μαρμαρίτσα – Σύναξη. Στα 200 μ. του χωματόδρομου πινακίδα οδηγεί σε έναν χώρο, όπου έχουν εντοπιστεί τα θεμέλια ολόκληρου κτιριακού συγκροτήματος. Πρόκειται για ένα Ιερό (4^{ος} αι. π.Χ.) και άλλα κτίσματα γύρω του.

Αρχαία Λατομεία Μαρώνειας

Στα 5,5 χλμ. από τη Μαρώνεια είναι ο χώρος των αρχαίων λατομείων, στην περιοχή που ονομάζεται χαρακτηριστικά **Μαρμαρίτσα**. Εμφανείς είναι σε διάφορα σημεία οι εγκοπές, όπου οι λατόμοι τοποθετούσαν της ξύλινες σφήνες, για να αποσπάσουν της όγκους του μαρμάρου. Το τοπίο με της απότομους γκριζόασπρους βράχους, απομεινάρια

των αρχαίων λατομείων, που κατεβαίνουν με γλυπτούς σχηματισμούς ως τη θάλασσα, έχει μια επιβλητική ομορφιά γι' αυτόν που θα επιλέξει να κάνει μια βόλτα

με πλεύσιμο κατά μήκος της ακτής. Στα 7,4 χλμ. της διαδρομής, αριστερά του δρόμου στα 500 μ. , ο περπατητής, που σε αυτήν την περιοχή ανάμεσα στους γρανιτένιους ογκόλιθους και στην πυκνή βλάστηση χρειάζεται οδηγό αλλά και ικανότητες αναρρίχησης,

συναντά τμήμα του τείχους της οχύρωσης του Αγίου Γεωργίου και μια εντυπωσιακή «μεγαλιθική» πύλη με μονολιθικές παραστάδες, οι οποίες βρίσκονται ακόμη στη θέση τους. Οι γρανιτένιοι ογκόλιθοι, που είναι διασκορπισμένοι περιμετρικά στο βουνό, αποτελούσαν για τους οικιστές του φυσικό οχυρό, που το συμπλήρωναν τα μεγαλιθικά τείχη. Στην κορυφή του Αγίου Γεωργίου (υψόμ. 461 μ.) με τις απόκρημνες πλαγιές υπάρχουν τμήματα του τείχους ισχυρής ακρόπολης και τοίχοι μεγάλου κτιρίου, ίσως ανακτόρου, μέσα

στον περίβολό της. Τα δείγματα κεραμεικής με εμπίεστα και εγχάρακτα σχέδια του 9^{ου} και 8^{ου} αι. π.Χ. φανερώνουν την ύπαρξη μιας πόλης των Θρακών Κικόνων, πιθανόν της ομηρικής Ισμάρας.

Στο πλαίσιο του προγράμματος πραγματοποιήθηκε **εκπαιδευτική επίσκεψη στον αρχαιολογικό χώρο της Μαρώνειας**, όπου οι μαθητές ξεναγήθηκαν από την αρχαιολόγο του αρχαιολογικού μουσείου Κομοτηνής **κ. Δαλακούρα** και τον υπεύθυνο σχολικών δραστηριοτήτων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Ροδόπης **κ.Σιγούρο**, παρουσία της υπεύθυνης σχολικών δραστηριοτήτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **κ. Σχοινά**. Στο αρχαίο θέατρο της Μαρώνειας μαθητές που συμμετείχαν στο πρόγραμμα απέδωσαν τον **Πρόλογο** και το **1ο Στάσιμο της τραγωδίας του Σοφοκλή «Αντιγόνη»**.

Φωτογραφικό υλικό από την εκπαιδευτική επίσκεψη στον αρχαιολογικό χώρο της Μαρώνειας

Πηγές:

- 1) Από τη διονυσιακή λατρεία στη θεατρική πράξη (Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων)
- 2) Ακολούθησέ με στο αρχαίο θέατρο των Δελφών (Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων)
- 3) Νομός Ροδόπης Ιστορία- Αρχαιολογία- Γεωγραφία –Ανθρωπογεωγραφία – Πολιτισμός , Ιωάννη Λ. Σιγούρου, Εκδόσεις Εταιρεία Παιδαγωγικών Σπουδών , Κομοτηνή 1997)
- 4) Το θέατρο και το Ιερό του Διονύσου στη Μαρώνεια (Εφορεία Αρχαιοτήτων Ροδόπης, Κομοτηνή 2015)
- 5) https://el.wikipedia.org/wiki/Αρχαίο_ελληνικό_θέατρο
- 6) [https://el.wikipedia.org/wiki/Αρχαίο_ελληνικό_θέατρο_\(αρχιτεκτονική\)](https://el.wikipedia.org/wiki/Αρχαίο_ελληνικό_θέατρο_(αρχιτεκτονική))

- 7) www.diazoma.gr/200-Stuff-03-Diazoma/TheatroPedia-004.pdf
- 8) <http://users.sch.gr/pchaloul/ancient-theater.htm>
- 9) <https://www.youtube.com/watch?v=wrUteCW8aMQ>
- 10) www.diazoma.gr/200-Stuff-06-Theatres/DataSheet_Delfon.pdf
- 11) www.diazoma.gr/gr/Page_04-01_AT-047.asp
- 12) [www.naftemporiki.gr/.../37-xronia-siopis-spaiei-to-**arxaio-theatro**-delfon](http://www.naftemporiki.gr/.../37-xronia-siopis-spaiei-to-arxaio-theatro-delfon)